

Emigreren op proef: expat in India

Dacht ik vroeger te makkelijk over emigreren? Misschien wel. Als iemand aan mij vroeg wat ik zou doen als ik de Staatsloterij zou winnen, zei ik altijd: dan emigreer ik en begin ik een kindertehuis. Ik heb er zelfs informatie over ingewonnen en ideeën voor op papier gezet. Tot nu toe vond ik het toch een te grote stap. Nu woon ik met mijn echtgenoot, Erik, eerst tijdelijk voor werk in een ontwikkelingsland. Daar ben ik erg blij om. Ik heb nu een veel reëler beeld van wat er bij een emigratie komt kijken.

Nog maar één reis

Na een vakantie zei ik tegen Erik: als ik nog maar één verre reis zou mogen maken, dan kies ik India. Dat lijkt me zo'n andere wereld: mysterieus, spiritueel, kleurrijk. Een paar maanden later vroeg Erik's werkgever onverwachts of hij twee jaar in India wilde werken om een team op te zetten voor het ont-

werpen van containerhijskranen. Geen langdurige vestiging in het buitenland voor een kindertehuis dus, maar er tijdelijk wonen als 'expat-vrouw'. Nu leer ik wat er komt kijken bij een emigratie en het voor langere tijd leven in een totaal andere cultuur.

Expat-pioniers

We waren de eersten van Erik's kantoor die als expat werden uitgezonden. De personeelsadviseur dacht er nogal luchtig over: alsof alles geregeld zou zijn met het tekenen van een contract. Maar er waren ook bank-, verzekerings- en pensioenzaken; twee huizen die verkocht of verhuurd moesten worden; de auto's voor wie geen koper te vinden was; het vervoer en de opslag van huisraad; mijn baan die op tijd moest worden opgezegd; adreswijzigingen, inentingen, visumaanvragen en ga zo maar door. We zochten zelf alles uit aan de hand van boeken en internet. Onze tijd buiten kantooruren bestond voornamelijk uit 'to-do-lijstjes' afwerken.

‘Even’ trouwen

Ook geestelijk had de uitzending de nodige impact: de onzekerheid, de spanning, de drukte. Gaat het door? Wordt het leuk? Doe ik er goed aan mijn leuke baan op te zeggen? En krijgen we alles op tijd geregeld? Uiteindelijk hadden we de uitzending pas drie maanden voor vertrek zwart op wit. Onze tweede auto werd twee dagen voor vertrek verkocht. Eén huis staat nog te koop. En tweeënhalve maand voor vertrek moesten we nog ‘even’ trouwen. Niet getrouwd betekent in India geen partners en alleen een kortdurend toeristenvisum. We wilden ons idee over een ideale bruiloft – ooit – er niet door in de weg laten staan: in vijf weken regelden we er één met alles erop en eraan. We kijken er gelukkig met veel plezier op terug.

Dagen vullen

‘*Not permitted to work*’, staat er met grote letters op mijn visum. Ik had vooraf nog geen concreet beeld van waarmee ik mijn dagen in India dan wel zou vullen. Er waren vast mogelijkheden voor vrijwilligerswerk en ik nam een aantal psychologieboeken mee van de Open Universiteit. Tentamens zou ik op de ambassade in Mumbai kunnen doen.

Toch waren de eerste weken niet makkelijk. Ik stapte vanuit de drukte van een full-time baan, hobby’s, sociale contacten en de emigratievoorbereidingen, in een appartement met vreemde meubels in een vreemde omgeving en een man die veel van huis was. Als Erik een uur later uit z’n werk kwam, zat ik al chagrijnig op de bank.

Ik bracht heel wat dagen door achter de computer, op zoek naar taalles, een korte studie op de universiteit, vrijwilligerswerk, kookles, andere expats. Maar er was weinig te vinden. In India is het nog niet zo normaal dat iedere organisatie een website heeft. En Pune is geen stad waar een hoog percentage expats verblijft. Er zijn niet veel expat voorzieningen. Daarom was het in het begin min of meer een kwestie van lukraak activiteiten uitproberen.

Aap kaise ho

Na twee weken vond ik via internet een meisje dat mij Hindi-lessen wilde geven. Achteraf gezien had ik mijn energie beter in iets anders kunnen steken. In onze provincie, Maharashtra, spreekt iedereen Marathi. De mensen verstaan wel Hindi, de ‘nationale’ taal, maar het is net alsof je met beginnersniveau Nederlands tegen een bejaarde Fries

praat: het blijft voor beiden stuntelen in een tweede taal. Ik red me nu voornamelijk met Engels en ‘gebarentaal’. Dat ik er af en toe een Hindi-zinnetje uitgooi: ‘Aap kaise ho?’ (hoe gaat het met u), ‘Toe sundar hai’ (jij bent mooi) of ‘Fir milenge!’ (tot ziens), doet het wel altijd goed.

Ooohhhmmm

Ook schreef ik me in bij het Osho-centrum, het grootste meditatiecentrum ter wereld. Zo’n ‘ashram’ leek mij een leuke manier om met de spirituele Indiase cultuur in aanraking te komen. Het was inderdaad rustgevend om een half uur lang hetzelfde dansje te doen, stil te zitten of de heilige lettergreep ‘ohm’ langgerekt uit te spreken. Maar voor de ashramcultuur bleek ik toch iets te nuchter. Al dat geknuffel (want iedereen mag er zijn en hoort erbij); de verplichte rode jurk (voor het groepsgevoel en om goede energie vast te houden); en dan nog de verplichte AIDS-test bij inschrijving (Osho schijnt er qua seks nogal een vrije moraal op na te houden). Bovendien blijken er in zo’n ‘ashram’ voornamelijk blanken te zitten. Indiërs zelf beleiden hun geloof veel meer individueel of in familieverband. Het Osho-centrum was dus ook niet de juiste dagbesteding.

Volle agenda

Na twee maanden keerde het tij. Ik stuitte op een recent gestart initiatief, een maandelijks lunch voor expat-vrouwen. Daar bleken diverse vrijwilligers hun project te presenteren. Dat kwam goed van pas. Ik had inmiddels een paar keer bot gevangen: ‘We werken alleen met locals’, ‘We werken alleen met Christenen (bij Westerse organisaties)’, ‘We zitten vol met vrijwilligers’. Via die lunch kwam ik in contact met een gecombineerde lagere en middelbare school voor sloppenwijkkinderen, die probeert net zulk goed onderwijs te bieden als een privéschool. Nu werk ik daar met veel plezier aan het opzetten van een schoolbibliotheek en laboratorium en het geven van bijlessen.

Daarnaast ben ik met mijn psychologiestudie begonnen en besteed ik meer tijd aan mijn hobby schrijven. Toch nog een volle agenda dus. Samen met het wonen in India en onze vele uitstapjes in weekenden en vakanties, geeft mijn vrijwilligerswerk me een goed beeld van het leven in een totaal andere cultuur. Verschillen zijn er genoeg.

Andere interesses

Zo is het contact met mijn collega's vriendelijk, maar oppervlakkig. Omdat ze onderling Marathi spreken, ben ik geen deelnemer aan het groepsgesprek. Ook zijn hun interesses op veel vlakken anders. Word ik aan een goede partij uitgehuwelijkt? Hoeveel geld moet ik aan de tempel doneren om mijn wens in vervulling te zien gaan? Hoe kom ik hoger op de maatschappelijke ladder? Dat is heel wat anders dan het Nederlandse 'kom ik optimaal tot recht in mijn relatie?', 'benut ik de kansen in mijn leven goed?' en 'hoe zorg ik dat ik werk om te leven en niet andersom?'.

Uitgaven wegen

Ook het grote verschil tussen arm en rijk in India is iets dat ik als Nederlander niet gewend ben. *Dan weer rolt een man zonder benen op een skateboard me tegemoet voor een muntje, dan weer klampen verwilderde kinderen zich aan me vast voor een cola.* Er wonen hele gezinnen onder een zeil op de stoep. Ik zou ze het liefst allemaal mee naar huis nemen. Elke 'luxe' uitgave die ik doe, een boek, een lunch buiten de deur, een plant voor op het balkon, meet ik af aan de schamele euro per dag die veel mensen hier te besteden hebben.

Steekpenningen

Een ander voorbeeld van een groot cultuurverschil: de bureaucratie en de corruptie. Zo zijn we voor het vastleggen van onze huurovereenkomst drie keer van politiekantoor naar politiekantoor gestuurd, waarbij we pas na drie middagen wachtkamer en betaling van een flink bedrag 'kopiesgeld' (voor die paar kopietjes van onze documenten) onze stempel kregen. Erik werd ook een keer met de auto naar de kant van de weg gedirigeerd door een politieagent. 'Wat is er aan de hand?', vroeg hij. 'Je mag hier niet stilstaan, dus je moet een boete betalen'.

Bomaanslag

Daarnaast is India niet zo veilig als Nederland. Ten eerste vallen er veel verkeersdoden door het drukke, chaotische verkeer, waarin de helft van de automobilisten zich zonder rijbewijs stort. Ten tweede is het milieu van een abominabel niveau. Luchtvervuiling, altijd herrie op straat, en het drinkwater, waarmee ook de groente die wij eten wordt geteeld en gewassen, is doorspekt met bacteriën en chemicaliën. En dan zijn er de vele spanningen tussen bevolkingsgroepen. Op 13 februari werden wij opgeschrikt door het nieuws dat de 'German Bakery', bij ons om de hoek, gebombardeerd was door moslim-fundamentalisten. Zeventien doden en zestig gewonden. We aten er regelmatig een broodje.

Personeel

Waar ik ook nog steeds niet aan gewend ben: het hebben van personeel. We hebben een chauffeur (voor onze veiligheid), een schoonmaakster en een kokkin (omdat schoonmaken en koken hier je halve dag kost). Zo helpen we ook mensen aan werk. Maar we ervaren het wel als een inbreuk op onze privacy. Je loopt niet zomaar even in je onderbroek de kamer in. Ook vraagt de aansturing van ons personeel de nodige aandacht. De schoonmaakster en kokkin proberen elkaar regelmatig de loef af te steken. Toen de schoonmaakster twee dagen niet kwam opdagen, zei de kokkin: 'Als ze weer komt, moet je wel tegen haar schreeuwen hoor. Dit zou ik nooit doen.' En onze chauffeur zat, nadat we één keer bij hem thuis waren geweest, een week later opeens ongevraagd naast ons in de wachtkamer van het ziekenhuis. 'We zijn nu toch vrienden?'

Persoonlijke verrijking

We vinden gelukkig ook heel veel dingen leuk aan ons verblijf in India. Zoals het dagelijkse gevoel dat we 'leven': er gebeuren telkens onverwachte dingen, we ontmoeten andere mensen, zien nieuwe plekken. We hebben veel tijd voor elkaar. Dat het leven hier niet zo geregeld is, geeft ons een gevoel van vrijheid. Dat geldt ook voor de extra vrije tijd die we hebben doordat er minder 'sociale verplichtingen' zijn. Daarnaast vinden we het een persoonlijke verrijking om inzichten uit een andere cultuur op te doen. En de armoede relateert onze eigen hobbels in het leven.

Ideale tussenvorm

Mijn vroegere 'Staatsloterijdroom' zou ik hier best tot uitvoering kunnen brengen. Als ik maar geld inbreng, een groot deel van mijn vrijheid wil opgeven en het vele regelwerk en de grote cultuurverschillen op de koop toe neem. Toch laat ik op dit moment in mijn leven die droom voor wat hij is. Mijn beeld van emigratie is namelijk een stuk genuanceerder geworden. Met wat er allemaal bij komt kijken is een 'gewone' en tijdelijke emigratie voor mij ingrijpend – maar gelukkig ook verrijkend – genoeg. Voor wie twijfelt over emigreren, kan ik een tijdelijke emigratie als expat dus van harte aanbevelen. Het is de ideale tussenvorm op weg van dromen naar doen.

Miriam Visser

Maharashtra, India
miriamvdwees@hotmail.com

